Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2014–2015

31 935 Beleidsdoorlichting Financiën

Nr. 16 LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 28 april 2015

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Financiën over de brief van 18 december 2014 inzake Beleidsdoorlichting schatkistbankieren (31 935, nr. 13).
De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 24 april 2015.
Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

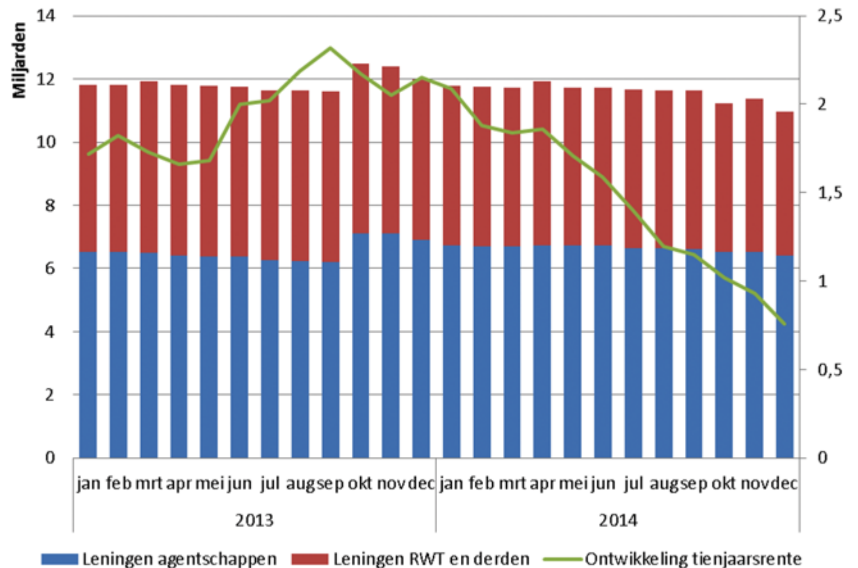
De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De adjunct-griffier van de commissie,
Van den Eeden

kst-31935-16
ISSN 0921 - 7371
'S-Gravenhage 2015

Vraag 1
De rente is de afgelopen jaren sterk gedaald. Heeft dit geleid tot meer vraag naar leningen vanuit de deelnemers in het kader van schatkistbankieren?

Antwoord op vraag 1
Agentschappen en rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) hebben de mogelijkheid om te lenen uit de schatkist. Ze betalen hiervoor het bijbehorende tarief op staatsleningen. Deelnemers hebben de afgelopen jaren kunnen profiteren van deze lagere rentetarieven. De vraag naar leningen door de deelnemers is in 2013 en 2014 echter niet toegenomen, niet door agentschappen als evenmin door RWT's (en derden).

Vraag 2 en 4

Wat zou de impact op de EMU-schuld zijn als alle rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) zouden deelnemen aan schatkistbankieren? Met hoeveel miljard daalt de schuld, en met hoeveel miljard daalt de financieringsbehoefte?

Wat is het totale vermogen van de RWT's? Hoeveel vermogen zou extra worden aangehouden in de schatkist als alle RWT's gaan schatkistbankieren?

Antwoord op vraag 2 en 4
Iedere euro die rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) aanhouden bij de schatkist leidt tot een reductie van de financieringsbehoefte van het Rijk. Nagenoeg alle RWT's horen tot de sector overheid, zodat iedere euro aangehouden bij de schatkist leidt tot een daling van de EMU-schuld. De EMU-schuld is immers een brutoschuldbegrip van de gehele overheid aan derden; schuldverhoudingen tussen onderdelen van de overheid vallen buiten de definitie van de EMU-schuld.

In beginsel doen RWT's verplicht mee aan schatkistbankieren. Vermogens van deze RWT's zitten al in de schatkist of belanden in de komende jaren in de schatkist wanneer bestaande beleggingen vrijvallen. Bepaalde RWT's zijn uitgezonderd van verplichte deelname (zoals DNB en de publieke omroepen), en sommige categorieën deelnemers kunnen vrijwillig kiezen voor deelname. De grootste groep vrijwillige deelnemers betreft onderwijsinstellingen; de drie andere zijn verzelfstandigde

rijksmusea, gesloten jeugdzorginstellingen en particuliere justitiële jeugdinrichtingen. Omdat slechts een gering aantal onderwijsinstellingen meedoet aan schatkistbankieren, wordt het grootste deel van het vermogen van onderwijsinstellingen buiten de schatkist aangehouden. Slechts 15% van hun totale liquiditeitspositie van 6 miljard euro wordt in de schatkist aangehouden (zie de beleidsdoorlichting, pagina 14). Afgezien van privaat vermogen (dat in beginsel niet in de schatkist kan worden aangehouden) biedt dat een in potentie lagere financieringsbehoefte en een lagere EMU-schuld van maximaal 0,8 procent van het BBP. Voor de andere drie categorieën vrijwillige deelnemers zijn geen cijfers beschikbaar.

Vraag 3
Wat is de marge tussen de rente op leningen van RWT's bij financiële instellingen en bij de schatkist? Wat is het gemiddelde rentevoordeel?

Antwoord op vraag 3
Op deze vraag is geen eenduidig antwoord mogelijk. De marge zal verschillen afhankelijk van de financiële instelling, de looptijd, de omstandigheden op financiële markten en bijvoorbeeld de kredietwaardigheid van de lenende instelling.

In de beleidsdoorlichting is getracht om de effecten van schatkistbankieren te kwantificeren. Daarbij zijn aannames gedaan over de rentetarieven die deelnemers bij commerciële banken zouden kunnen krijgen. In tabel 10 in de beleidsdoorlichting (pagina 34) is de aanname gedaan van een opslag van 100 basispunten bovenop het rentetarief dat het Rijk hanteert. In de praktijk kan de opslag hoger of lager zijn dan 100 basispunten.

Vraag 5
Wat zijn de mogelijkheden van deelnemers om investeringsplatformen op te richten buiten het schatkistbankieren?

Antwoord vraag 5
Deelnemers aan schatkistbankieren hebben de mogelijkheid om investeringsplatformen, denk daarbij aan een investeringsfonds, op te richten, te beheren of er aan deel te nemen, zolang het naar hun eigen oordeel tot hun publieke of wettelijke taak behoort. Deelname aan investeringsplatformen mag er echter niet toe leiden dat overtollige publieke middelen buiten de schatkist worden aangehouden.

Vraag 6
Welke gevolgen heeft het schatkistbankieren voor de uitgaven/investeringen van deelnemers, gezien de kostenbesparingen van schatkistbankieren en het verdwijnen van de prikkel om zelf reserves aan te houden? Is hier een kwantitatieve inschatting van te geven?

Antwoord vraag 6
In zijn algemeenheid kan gesteld dat schatkistbankieren leidt tot lagere kosten voor kasbeheer en de treasuryfunctie binnen deelnemende instellingen. Daardoor komen meer publieke middelen vrij voor publieke taken. Het is echter lastig een kwantitatieve inschatting te geven van de kostenbesparingen van schatkistbankieren voor deelnemende instellingen. De in 2016 te houden enquête onder deelnemers zou het inzicht hierin kunnen helpen vergroten.

Het is overigens niet zo dat een instelling niet langer prikkels zou hebben om reserves aan te houden. Schatkistbankieren richt zich alleen tot de treasuryfunctie van instellingen en verandert in beginsel niets aan de

noodzaak om voorzieningen en reserves aan te houden voor voorziene of onvoorziene omstandigheden. Deelname aan schatkistbankieren betekent alleen dat dergelijke voorzieningen en reserves in de schatkist worden aangehouden.

Vraag 7 en 48
Op welke wijze kunt u toezicht houden op het handmatig geld overmaken door decentrale overheden van en naar de schatkist? In hoeverre werkt dit fraude in de hand?

Antwoord op vraag 7 en 48
Decentrale overheden zijn zelf verantwoordelijk voor hun liquiditeitenbeheer en betalingsverkeer. Het Ministerie van Financiën houdt hierop geen toezicht. Het overboeken van geld van en naar de schatkist levert voor de decentrale overheid geen hoger frauderisico op. Of decentrale overheden daadwerkelijk al hun publieke middelen in de schatkist aanhouden is onderdeel van het toezicht binnen de eigen bestuurslaag en van de provincie op de gemeenten.

Vraag 8, 10, 55 en 56
Op welke wijze gaat u ervoor zorgen dat u tijdig kan bijsturen en verantwoorden over de werking van het systeem van verplicht schatkistbankieren en dat de regels omtrent het verplichte schatkistbankieren worden nageleefd door de decentrale overheden?

Wat gaat u doen om de doeltreffendheid van het beleid op het gebied van de deelname van de decentrale overheden te vergroten, conform het advies van de beleidsdoorlichting op p. 37? Verwacht u dat de decentrale overheden de komende jaren meer middelen via schatkistbankieren zullen gaan aanhouden?

Antwoord op vraag 8, 10, 55 en 56
Het systeem van verplicht schatkistbankieren werkt goed. Het systeem zoals dat voor decentrale overheden is opgezet wijkt op onderdelen af van de opzet die voor andere deelnemers (zoals RWT's) is gekozen. De aanpassingen zijn gedaan mede op verzoek van decentrale overheden zelf en waren ingegeven door het grote aantal deelnemers. Suggesties die het Agentschap als uitvoerder van schatkistbankieren krijgt van deelnemers, worden betrokken in beslissingen om in de komende periode het systeem verder te verbeteren. Met de enquête onder deelnemers die voor 2016 staat gepland, kan een vollediger beeld worden verkregen van de wensen die deelnemers hebben.

Het is de autonomie van decentrale overheden om te besluiten of gemeenschappelijke regelingen waaraan zij deelnemen zich zelfstandig aanmelden voor het schatkistbankieren, of dat ze gebruikmaken van de uitzonderingsmogelijkheid om hun overtollige middelen via een andere decentrale overheid in de schatkist aan te houden. De rol van de Minister van Financiën beperkt zich tot het geven van voorlichting aan decentrale overheden over de aanmeldprocedure en over de mogelijke uitzonderingen. Het Ministerie van Financiën verschaft daarbij zoveel mogelijk informatie via de website www.schatkistbankieren.nl.

Naleving van de Wet financiering decentrale overheden is vooraleerst de verantwoordelijkheid van decentrale overheden zelf. Ik ga ervan uit dat decentrale overheden zich aan de wet houden. Het toezicht op de naleving van de regels door decentrale overheden is allereerst belegd bij provincies (op gemeenten) en het Rijk (op provincies) en bij de accountant die de jaarrekening controleert. Mocht de situatie daar aanleiding toe geven, waar op dit moment geen sprake van is, zal ik in overleg treden

met mijn collega's van Binnenlands Zaken en Koninkrijksrelaties en Infrastructuur en Milieu over eventuele bijsturing.

Decentrale overheden zullen de komende jaren vermoedelijk meer middelen in de schatkist aanhouden, hoewel de omvang van overtollige middelen die in de schatkist vloeien mede afhankelijk zijn van bijvoorbeeld de investeringen die decentrale overheden doen en de mate waarin decentrale overheden ervoor kiezen hun overtollige middelen onderling uit te lenen. In de Wet fido is vastgelegd dat de wet geen gevolgen heeft voor middelen die decentrale overheden vóór 18.00 uur op 4 juni 2012 hebben uitgezet met een looptijd die eindigt na de inwerkingtreding van de wet. Als deze middelen na het einde van de looptijd niet direct aangewend worden voor de publieke taak of voor onderling lenen, dan dienen decentrale overheden deze middelen te stallen in de schatkist.

Vraag 9 en 12
Hoe ziet u de invulling van uw systeemverantwoordelijkheid ten aanzien van schatkistbankieren?

Antwoord op vraag 9 en 12
De Minister van Financiën is verantwoordelijk voor een soepele werking van het systeem van schatkistbankieren en draagt er zorg voor dat instellingen die deelnemen aan schatkistbankieren op ieder moment moeten kunnen beschikken over de in de schatkist aangehouden middelen.

Vraag 11 en 15
Kunt u toezeggen dat u de bevindingen uit de enquête schatkistbankieren in 2016 naar de Kamer zal sturen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 11 en 15
Ja. Ik zal u het verslag van de enquête schatkistbankieren toesturen zodra deze afgerond is.

Vraag 13 en 25
Wordt het betalingsverkeer van het Rijk (evenals Schatkistbankieren onderdeel van artikel 12 van de begroting van het Ministerie van Financiën) meegenomen in een aparte beleidsdoorlichting? Zo ja, wanneer volgt deze beleidsdoorlichting? Zo nee, waarom niet?

Wat bedoelt u met dat «De doelmatigheid van het beleid van het betalingsverkeer volgt uit het proces van aanbesteden en niet wordt doorgelicht»?

Antwoord op vraag 13 en 25
Nee. Het betalingsverkeer van het Rijk wordt om een aantal redenen niet in een aparte beleidsdoorlichting geëvalueerd. De beleidsmatige werkzaamheden op het gebied van het betalingsverkeer van het Rijk bestaan uit het periodiek aanbesteden van de verschillende percelen waarin het betalingsverkeer is verdeeld. Bij het aanbesteden is het proces (de aanbesteding) het enige middel om het doel (betalingsverkeer tegen een zo gunstig mogelijke prijs/kwaliteitsverhouding) te realiseren. Het ligt niet voor de hand om voor een dergelijke eendimensionale beleidsdoelstelling een aparte beleidsdoorlichting uit te voeren.

De aanbestedingen worden wel telkens na afloop van het proces geëvalueerd. Bovendien vinden er ook regelmatig algehele evaluaties plaats over de wijze waarop aanbestedingen verbeterd kunnen worden, of de gekozen percelen de beste uitkomsten opleveren en hoe het betalingsverkeer efficiënter en effectiever kan worden ingericht.

Vraag 14
Wat is de reden dat u de beleidsdoorlichting al in 2014 heeft uitgevoerd, terwijl het verplicht schatkistbankieren pas eind 2013 is ingegaan?

Antwoord op vraag 14
De beleidsdoorlichting voor het begrotingsartikel 12 «Kasbeheer» op de begroting van het Ministerie van Financiën vindt elke vijf jaar plaats. De vorige beleidsdoorlichting is uitgevoerd in 2009. Er is gekozen om niet af te wijken van de in de begroting vastgestelde evaluatiecyclus. De doorlichting betreft immers niet alleen de decentrale overheden, maar alle deelnemers aan het schatkistbankieren. Ik heb eerder aan uw Kamer toegezegd dat de wet waarmee schatkistbankieren verplicht werd gesteld voor decentrale overheden uiterlijk in 2018 afzonderlijk wordt geëvalueerd.

Vraag 16 en 17
Op dit moment zijn in de beleidsdoorlichting schatkistbankieren de decentrale overheden op een gelijke manier als de andere deelnemers meegenomen omdat ze pas sinds eind 2013 zijn gaan deelnemen aan het schatkistbankieren. In 2018 wordt dan een meer uitgebreidere evaluatie verwacht. Wat zijn de ervaringen van de decentrale overheden tot nu toe met het schatkistbankieren? Wat is het belangrijkste voordeel en het belangrijkste nadeel?

In 2016 als de decentrale overheden 2 jaar hebben meegedaan zal er een enquête worden uitgeschreven. Komen er op dit moment van deelnemers al signalen binnen over de voor- en nadelen om vrijwillig te schatkistbankieren?

Antwoord op vraag 16 en 17
Het Agentschap heeft als uitvoerder van schatkistbankieren regelmatig contact met decentrale overheden. Over de (vermeende) voor- en nadelen van schatkistbankieren is vooral in aanloop naar het wetsvoorstel dat decentrale overheden verplichtte tot deelname een dialoog geweest, onder andere over de hoogte van de rentetarieven. De meeste vragen die decentrale overheden nu nog hebben gaan over het drempelbedrag, de intradaglimiet (en wijzigingen daarin) en de verantwoording over schatkistbankieren in het jaarverslag en de jaarrekening. Het belangrijkste nadeel dat genoemd wordt is dat informatie over het saldo dat een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt met één dag vertraging beschikbaar komt. Een overboeking die op bijvoorbeeld maandag naar de schatkist wordt gedaan, is pas in de loop van dinsdag zichtbaar in de rekening-courant bij de schatkist. Deze vertraging is inherent aan het systeem van schatkistbankieren waarin gebruik wordt gemaakt van de dienstverlening door banken.

Vraag 18
Door het schatkistbankieren hoeven middelen niet langer bij marktpartijen te worden ondergebracht. Heeft dit ook gevolgen voor banken en zo ja wat zijn deze gevolgen?

Antwoord op vraag 18
Door het schatkistbankieren worden minder middelen bij banken en vermogensbeheerders aangehouden. Overigens vindt dit effect geleidelijk plaats doordat deelnemers op het moment van deelname hun bestaande beleggingen volgens een overgangsregeling mogen afbouwen. In sommige gevallen brengen banken hoge(re) tarieven in rekening voor het aanhouden van bankrekeningen dan zonder schatkistbankieren het geval was.

Vraag 19, 37 en 38
Voor verschillende groepen deelnemers gelden op dit moment verschillende rentetarieven. Het kabinet wil hier kritisch naar kijken en meer uniformiteit aanbrengen. Welke deelnemers kunnen op dit moment tegen een lager tarief geld lenen of juist tegen een hoger tarief geld stallen? Wat is daarnaast de reden dat er verschil zit in rentetarieven voor verschillende deelnemers?

Waarom betalen sociale verzekeringsfondsen een ander (hoger?) tarief dan Rechtspersonen met een Wettelijke Taak (RWT's) of agentschappen? Wat was de reden achter de initiële differentiatie?

Op basis van welke indicatoren of argumenten zijn de verschillende tarieven voor de verschillende soorten deelnemers bepaald?

Antwoord op vraag 19, 37 en 38
De groepen deelnemers doen mee op grond van verschillende wet- en regelgeving. Zo zijn de sociale fondsen in 1997 gaan schatkistbankieren en RWT's vanaf 2004. Aangezien deze wetten en regels op verschillende momenten werden ingevoerd, zijn in de loop van de tijd verschillen ontstaan tussen deelnemers.

Sociale verzekeringsfondsen betalen of ontvangen een rente over hun rekening-courant saldo gebaseerd op het Euribor tarief. Voor agentschappen en RWT's geldt hiervoor het EONIA tarief. Het Euribor tarief is de rente die banken elkaar in rekening brengen voor leningen vanaf een looptijd van een week tot 12 maanden. Daarentegen is EONIA de rente die banken elkaar vergoeden voor eendaagse uitzettingen. De rentes die sociale fondsen ontvangen of betalen zijn normaal gesproken hoger dan de geldende voor agentschappen en RWT's, aangezien sociale fondsen geen deposito's kunnen plaatsen krijgen ze een hogere rentevergoeding op de rekening-courant.

De laatste jaren groeit het besef dat deze verschillende arrangementen nadelen hebben. Momenteel wordt gestreefd om de tarieven voor de deelnemers te harmoniseren.

In de beleidsdoorlichting is een overzichtstabel geplaatst van de rentetarieven naar type deelnemer. De tabel is op de volgende bladzijde weergegeven.

Tabel 1: rentetarieven naar type deelnemer[1]

	Ministeries	Sociale fondsen	Agentschappen	RWT's	Decentrale overheden[2]
Rekening-courant	0	12 mnd Euribor	EONIA	EONIA	EONIA
Rekening-courantkrediet		1 mnd Euribor	EONIA	EONIA	
Deposito < 1 jaar			Euribor	Euribor	DTC
Deposito > 1 jaar			DSL	DSL + bonusrente	DSL
Lening			DSL	DSL	

[1] Voor de categorie «Derden» gelden meestal dezelfde rentetarieven als voor RWT's. De categorie «Derden» bevat echter ook deelnemers waarvoor specifieke afspraken zijn gemaakt over de rente. Zo is bij het oprichten van het Museaal Aankoopfonds afgesproken dat zij op de rekening-courant een rente krijgen die is gebaseerd op het effectieve rendement op 10-jaars staatsobligaties.
[2] Hoewel rood staan door decentrale overheden wettelijk niet is toegestaan valt technisch niet uit te sluiten dat een roodstand soms optreedt. Voor de rekening-courant van decentrale overheden geldt daarom een debetrente van Eonia + 100 basispunten. Deze opslag op de debetrente maakt rood staan voor decentrale overheden onaantrekkelijk, het is voor een decentrale overheid goedkoper om bij een commerciële partij krediet aan te trekken.

Noot:
DSL: Rente op een Nederlandse staatslening, met de Engelse benaming «Dutch State Loan».

DTC: Rente op Nederlands schatkistpapier, met de Engelse benaming Dutch Treasury Certificate.
EONIA: Rente van European Overnight Index Average
Euribor: Rente van Euro Interbank Offered Rate. De Euribor tarieven zijn de gemiddelde rentetarieven waartegen een groot aantal Europese banken elkaar leningen in euro's verstrekken. De looptijden variëren vanaf 1 week tot 12 maanden.

Vraag 20, 26, 27, 29 en 30
Op welke manier wilt u belemmeringen voor vervroegd aflossen van leningen bij de schatkist wegnemen? Waarom zijn deze mogelijkheden in de beleidsdoorlichting of in uw kabinetsreactie niet besproken, gezien het feit dat de lage rentestanden al langere tijd spelen?

Op pagina 12 wordt gesteld: ««Een afgesloten lening kan geheel of gedeeltelijk vervroegd worden afgelost. Deze aflossing gebeurt bij RWT's tegen de actuele marktwaarde van de lening. Als na het afsluiten van de lening de rente daalt dan heeft de lening een positieve marktwaarde. Door bij het vervroegd aflossen uit te gaan van de marktwaarde wordt voorkomen dat deelnemers een lening aflossen om vervolgens weer een lening met een lager rentepercentage af te sluiten»» Kunt u aangeven wat er op tegen is als deelnemers aflossen om zo tot een lager rentepercentage te komen?

Klopt het dat agentschappen bij vervroegd aflossen van de lening een boete krijgen opgelegd die gebaseerd is op een vast percentage (2%)? Bedraagt de boete altijd 2% of kan hier van af worden geweken? Zo ja, op welke wijze?

Op welke wijze zult u dit nagaan en wanneer en op welke wijze zal de Kamer hierover geïnformeerd worden?

Antwoord op vraag 20, 26, 27, 29 en 30
Belemmeringen kunnen op verschillende manieren worden weggenomen. Daarbij kan gedacht worden aan het afschaffen van boetes op vervroegd aflossen van leningen en om leningen (deels) af te lossen tegen nominale waarde in plaats van de marktwaarde. In de komende periode wordt verkend wat de voor- en nadelen van deze mogelijke maatregelen zijn, inclusief de gevolgen voor de rentestelling van leningen en de budgettaire consequenties.

Bij vervroegde aflossing wordt de marktwaarde van een lening bepaald, zoals gebruikelijk in de markt. Als instellingen tegen nominale waarde mogen aflossen betekent dat een renterisico voor de Staat: de aflossing wordt vervroegd ontvangen, maar de aangetrokken staatsschuld ter financiering van die betreffende lening blijft staan. Wanneer aan instellingen de mogelijkheid wordt gegeven (een deel van) hun lening tegen nominale waarde vervroegd af te lossen, ligt het voor de hand dat zo'n lening een hogere rente kent dan zonder die mogelijkheid. Die hogere rente dient dan ter compensatie voor het renterisico dat de Staat loopt. Daar komt bij dat wanneer aflossing tegen nominale waarde onbeperkt mogelijk zou zijn, instellingen continu hun leningen kunnen vernieuwen wanneer rentes dalen. Hiervoor is de faciliteit voor schatkistbankieren niet bedoeld en het zou leiden tot onnodige uitvoeringskosten.

Ja, bij vervroegd aflossen zijn agentschappen een boete verschuldigd. Een boete van 2% wordt over het bedrag van de vervroegde aflossing in rekening gebracht. Het vervroegd aflossen van de lening kan boetevrij bij gevallen van verkoop, verlies door brand, diefstal of vernietiging van de vaste activa, of afwaardering van de vaste activa, waarvoor de lening was afgesloten.

De Kamer wordt over het mogelijk wegnemen van belemmeringen voor vervoegd aflossen van leningen bij de schatkist via de reguliere begro-

tingsmomenten geïnformeerd op het artikel waar schatkistbankieren wordt behandeld.

Vraag 21, 22, 39, 40 en 42
Hoe heeft u de afgelopen jaren geprobeerd meer eenheid te brengen in de rentetarieven conform de kabinetsreactie op de vorige beleidsdoorlichting?

Welke mogelijkheden voor maatregelen wilt u gaan onderzoeken om te zorgen voor een uniformering van de rentetarieven? Op welke termijn wilt u deze maatregelen nemen?

De Minister geeft in zijn brief aan te willen nagaan welke mogelijkheden er zijn om meer eenheid te brengen in de rentetarieven. Op welke wijze zal hij dit nagaan en wanneer en op welke wijze zal de Kamer hierover geïnformeerd worden?

Antwoord op vraag 21, 22, 39, 40 en 42
Er is reeds een begin gemaakt om meer eenheid te brengen in de rentetarieven. Sinds 2013 krijgen agentschappen op hun rekening-courant geen opslag van 100 basispunten op het EONIA tarief meer. Verder worden op deposito's niet langer 25 basispunten afgetrokken van het Euribor tarief. De tarifering voor agentschappen is hiermee in lijn gebracht met die voor RWT's.

Bij de centrale treasury – waar schatkistbankieren een reflectie van is – ligt het voor de hand om de inleentarieven van de centrale treasury (in dit geval het Rijk) één op één door te geven aan de deelnemers. Daar is tot op heden nog niet voor alle deelnemers en voor alle producten sprake van. Het kabinet wil daar echter wel naar streven, maar in goed overleg met alle betrokkenen. De huidige rentetarieven liggen vast in wet- en regelgeving en in bilaterale rekening-courantovereenkomsten met deelnemers. Veranderingen in de rentetarieven gericht op uniformering vragen daarmee tijd en een zorgvuldige voorbereiding. Wijzigingen kennen gevolgen voor de inkomsten en uitgaven van zowel de deelnemers als de schatkist. Ik kan op dit moment geen exacte termijn aangeven waarbinnen maatregelen gericht op uniformering van rentetarieven geïmplementeerd kunnen worden. Ik zal de Kamer via de reguliere begrotingsmomenten op de hoogte houden van de voortgang.

Vraag 23 en 46
Bent u voornemens om aandacht te schenken aan de effecten van schatkistbankieren op de bancaire tarieven in de enquête die in 2016 wordt gehouden naar de ervaringen van de decentrale overheden met schatkistbankieren? Zo nee, op welke andere manier krijgt u een dusdanig beeld dat duidelijk is in hoeverre banken hogere tarieven rekenen voor hun diensten op het moment dat hun klanten gaan schatkistbankieren?

Antwoord op vraag 23 en 46
Ja. Er zal aandacht geschonken worden aan deze effecten van schatkistbankieren op de bancaire tarieven in de enquête van 2016. Zie tevens antwoord op vraag 18 en vraag 24.

Vraag 24
Ook wordt onderzocht of het mogelijk is dat de deelnemers in de toekomst gaan bankieren via de huisbankier van het Rijk in verband met de hoge bancaire tarieven. Zijn de tarieven via de huisbankier van het Rijk marktconform?

Antwoord op vraag 24
Sommige (vrijwillige) deelnemers aan schatkistbankieren ervaren (al dan niet in het verleden) relatief hoge kosten voor het betalingsverkeer in de huidige situatie. Er zijn aanwijzingen dat een aantal banken de teruggelopen inkomsten compenseren door hogere tarieven te hanteren voor het aanhouden van bankrekeningen. In de aanbesteding van de nieuwe huisbank van het Rijk zal worden verkend of en hoe deze deelnemers kunnen meedoen en tegen welke tarieven.

Vraag 28, 37, 38, 41, 43 en 44
Klopt het dat RWT's bij vervroegd aflossen van de lening een boete krijgen opgelegd die gebaseerd is op een variabel percentage afhankelijk van de markwaarde van de lening? Kunt u in een overzicht aangeven welke mogelijke rentetarieven RWT's momenteel zouden moeten betalen?

Waarom betalen sociale verzekeringsfondsen een ander (hoger?) tarief dan Rechtspersonen met een Wettelijke Taak (RWT's) of agentschappen? Wat was de reden achter de initiële differentiatie?

Op basis van welke indicatoren of argumenten zijn de verschillende tarieven voor de verschillende soorten deelnemers bepaald?

Kunt u per rentetarief (EONIA, Euribor, DSL en DTC) aangeven hoe hoog deze momenteel is (graag per onderdeel uitsplitsen) en daarmee tabel 5 in de beleidsdoorlichting actualiseren?
Wat zijn de voor- en nadelen van een eenheid van rentetarieven?

Kunt u per deelnemer (agentschappen, sociale fondsen, RWT's en decentrale overheden) motiveren waarom het huidige rentetarief (EONIA, Euribor, DSL, DSL+bonusrente en DTC) wordt toegepast (graag per onderdeel uitsplitsen)?

Wat zijn de voor- en nadelen van een eenheid van rentetarieven?

Kunt u per deelnemer (agentschappen, sociale fondsen, RWT's en decentrale overheden) motiveren waarom het huidige rentetarief (EONIA, Euribor, DSL, DSL+bonusrente en DTC) wordt toegepast (graag per onderdeel uitsplitsen)?

Antwoord op vraag 28, 37, 38, 41, 43 en 44
RWT's met een schatkistlening kunnen hun lening boetevrij aflossen tegen actuele marktwaarde. Dit is geregeld in de wet Regeling Rekening Courant en Lening Beheer Derden. Er is hier dus geen sprake van een boete. De marktwaarde van de lening voor RWT's wordt berekend op basis van de actuele rentepercentages bij de bijbehorende resterende looptijd van de lening. Deze percentages zijn te vinden op de website www.dsta.nl.

RWT's betalen over hun rekening-courant krediet het EONIA tarief. Over een lening betalen RWT's een rente gebaseerd op de rentetarieven voor staatsleningen. De rentetarieven kennen een bodem van 0%.

Sociale verzekeringsfondsen betalen of ontvangen een rente over hun rekening-courant saldo gebaseerd op het Euribor tarief. Voor agentschappen en RWT's geldt hiervoor het EONIA tarief. Het Euribor tarief is de rente die banken elkaar in rekening brengen voor leningen vanaf een looptijd van een week tot 12 maanden. Daarentegen is EONIA de rente die banken elkaar vergoeden voor eendaagse uitzettingen. De rentes die sociale fondsen ontvangen of betalen zijn normaal gesproken hoger dan de geldende voor agentschappen en RWT's, aangezien sociale fondsen

geen deposito's kunnen plaatsen krijgen ze een hogere rentevergoeding op de rekening-courant.

Dit onderscheid is ontstaan op de verschillende momenten dat deze soorten organisaties begonnen te schatkistbankieren. Zo zijn de sociale fondsen in 1997 gaan schatkistbankieren en RWT's vanaf 2004. De laatste jaren groeit het besef dat deze verschillende arrangementen nadelen hebben. Momenteel wordt gestreefd om de tarieven voor de deelnemers te harmoniseren.

Voor een indicatie van de hoogte van de rentetarieven die RWT's betalen is hieronder een tabel gegeven met de rentepercentages van een jaargemiddelde op dagbasis voor de jaren 2009 tot 2014. Daarnaast zijn de rentetarieven op 31 maart 2015 weergeven.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009–14	Maart 31, 2015
EONIA	0,71%	0,44%	0,87%	0,23%	0,09%	0,09%	0,40%	0,05%
6m Euribor	1,43%	1,08%	1,64%	0,83%	0,34%	0,31%	0,94%	0,09%
12m Euribor	1,61%	1,35%	2,01%	1,11%	0,54%	0,48%	1,18%	0,20%
6m DTC					0,05%	0,03%		0,00%
12m DTC					0,12%	0,03%		0,00%
3 jaars DSL	2,04%	1,24%	1,56%	0,44%	0,44%	0,19%	0,99%	0,00%
7 jaars DSL	3,25%	2,51%	2,59%	1,47%	1,37%	0,90%	2,02%	0,12%
10 jaars DSL	3,71%	2,99%	2,98%	1,95%	1,96%	1,45%	2,51%	0,35%
20 jaars DSL		3,47%	3,35%	2,49%	2,58%	2,05%	2,79%	0,56%
30 jaars DSL		3,60%	3,36%	2,49%	2,64%	2,23%	2,86%	0,68%

Noot:
DSL: Rente op een Nederlandse staatslening, met de Engelse benaming «Dutch State Loan».
DTC: Rente op Nederlands schatkistpapier, met de Engelse benaming Dutch Treasury Certificate.
EONIA: Rente van European Overnight Index Average.
Euribor: Rente van Euro Interbank Offered Rate. De Euribor tarieven zijn de gemiddelde rentetarieven waartegen een groot aantal Europese banken elkaar leningen in euro's verstrekken. De looptijden variëren vanaf 1 week tot 12 maanden.

Harmonisering van rentetarieven komt de transparantie, consistentie en uitvoerbaarheid ten goede. Het grootste nadeel is dat elke aanpassing in afwijkende rentetarieven gevolgen kan hebben voor de inkomsten en uitgaven van de deelnemers, de schatkist en de betrokken vakdepartementen.

De rentetarieven worden onafhankelijk vastgesteld. De rentes worden in de praktijk veel gebruikt als referentie. De verschillen in rentebases zijn historisch gegroeid door de geleidelijke uitbreiding van het aantal categorieën deelnemers. Deze rentes waren op dat moment het meest gangbaar. Voor de meeste deelnemers gelden de Euribor rente tarieven voor looptijden tot en met 1 jaar en het rendement op staatleningen voor perioden langer dan 1 jaar. Voor decentrale overheden is ervoor gekozen de inleentarieven van de Nederlandse Staat op korte termijn deposito's (DTC) als uitgangspunt te nemen, vanuit budgettaire overwegingen, maar ook vanuit de gedachte van een centrale treasury voor de collectieve sector waarbij de rentetarieven van de Staat één op één worden doorgegeven.

Vraag 31
Wat voor effect (procentueel) heeft de instroom van middelen van decentrale overheden aan het einde van 2013 op de EMU-schuld gehad?

Antwoord op vraag 31
De instroom van middelen van decentrale overheden die in 2013 zijn gaan meedoen aan schatkistbankieren bedroeg aan het einde van 2013 € 5,6 mld., zoals gemeld in het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2013 (pag. 37). In percentage van het BBP (voor de recent doorgevoerde bronnenre-

visie) was dat gelijk aan een reductie van de EMU-schuld van bijna 1 procentpunt. Inclusief de middelen van decentrale overheden die al langer meededen aan schatkistbankieren was de instroom in totaal € 6,6 mld.

Vraag 32
Waren er ook belemmeringen door de instroom van middelen van decentrale overheden aan het einde van 2013? Zo ja, welke?

Antwoord op vraag 32
Al voor de daadwerkelijke invoering van de wetswijziging van de Wet fido heeft het Agentschap decentrale overheden actief voorgelicht over de op handen zijnde verplichting. Mede daardoor en doordat decentrale overheden goed hebben meegewerkt om tijdige implementatie te verzekeren, verliep de invoering van het verplicht schatkistbankieren in het algemeen soepel.

Vraag 33
Het vakdepartement staat garant voor de rente- en aflossing in het geval dat de RWT niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Hoeveel RWT's hebben in 2012, 2013 en 2014 niet aan deze verplichting voldaan en om welke bedragen gaat het hierbij?

Antwoord op vraag 33
Slechts één RWT heeft in de periode 2012–2014 niet aan zijn verplichtingen voldaan rente te betalen en het rekening-courant krediet af te lossen. Het openstaand bedrag bedraagt op dit moment € 185.000.

Vraag 34
Welke maatregelen worden er getroffen als RWT's niet terugbetalen?

Antwoord op vraag 34
Er kunnen diverse maatregelen worden getroffen wanneer RWT's een verplichting tot betaling van rente of aflossing op een rekening-courantkrediet of lening niet nakomen. Zo kunnen er beperkingen worden gesteld aan het gebruik van de bankrekening zodat wordt voorkomen dat de roodstand in de rekening-courant verder oploopt. Er kan worden besloten om het rekening-courant krediet te verrekenen met de rijksbijdrage. Ook kan het Rijk indien van toepassing de garantsteller voor de lening aanspreken (zoals een gemeente of een vakdepartement).

Vraag 35, 36 en 53
In hoeverre is het mogelijk decentrale overheden bij de schatkist te laten lenen en wat zou het effect hiervan zijn?

Klopt de constatering dat decentrale overheden bij de sectorbanken moeten lenen, omdat zij als aandeelhouder de sectorbanken staande moeten houden? Zo neen, waarom niet? Wat zou het effect op de sectorbanken zijn met het wegvallen van decentrale overheden als klant?

Wat zijn de verwachte effecten indien decentrale overheden ook toegang hadden tot de leenfunctie? Zou hier naar verwacht (veel) gebruik van gemaakt worden?

Antwoord op vraag 35, 36 en 53
Decentrale overheden kunnen niet lenen bij de schatkist. Een verkenning van de effecten die gemoeid zouden zijn met het wel kunnen lenen bij de schatkist acht ik daarom niet zinvol. Decentrale overheden zijn vrij in hun keuze van kredietverstrekker en zijn op geen enkele wijze verplicht zich tot

de sectorbanken te wenden. In het rapport[1] door Rebel uit 2010 is verkend wat de mogelijke gevolgen zouden kunnen zijn voor het openstellen van de leenfaciliteit voor decentrale overheden. Het onderzoek concludeerde toen dat het openstellen van de leenfaciliteit negatieve gevolgen zou kunnen hebben voor de sectorbanken en voor de (overige) klanten van de sectorbanken.

Vraag 45
Voor alle rentetarieven geldt dat negatieve rente niet wordt doorgegeven aan de deelnemers. Dit impliceert een kleine subsidie van de Staat aan de deelnemers. Hoe hoog was deze subsidie in 2012, 2013 en 2014 (graag per jaar vermelden)? Wat waren de gevolgen hiervan voor de EMU-schuld (procentueel, per jaar aangegeven)?

Antwoord op vraag 45
Agentschappen, RWT's, decentrale overheden en derden ontvangen over de positieve saldi in rekening-courant het EONIA tarief. Dit tarief heeft een bodemrente van 0%. Het EONIA tarief is voor het eerst negatief geworden op 28 augustus 2014. In de jaren 2012 en 2013 was er dus geen sprake van subsidie van de Staat aan de deelnemers. In 2014 was er sprake van een subsidie van in totaal circa € 850.000.

Deelnemers ontvangen over deposito's tegen een negatieve rente ook een bodemrente van 0%. Er was alleen sprake van een subsidie van de Staat aan de deelnemers in 2014 van in totaal circa € 65.000.

Alle deelnemende instellingen behoren tot de sector overheid. De subsidie van het Rijk aan de deelnemers heeft daarmee geen effect op het EMU-saldo en de EMU-schuld (die voor de totale overheid worden berekend). De subsidie beperkt de mogelijkheden voor andere rijks-uitgaven.

Vraag 47
In hoeverre is het mogelijk om de bankrekeningen van decentrale overheden aan de schatkist te koppelen? Wat zouden de gevolgen hiervan zijn?

Antwoord op vraag 47
De meeste decentrale overheden hebben op dit moment slechts één bankrekening gekoppeld aan de schatkist. In de meeste gevallen is dit een nieuwe bankrekening die speciaal voor transacties met de schatkist bedoeld is. Deze opzet wijkt af van die voor de overige deelnemers, zoals RWT's. RWT's hebben in het algemeen al hun bestaande bankrekeningen aan de schatkist gekoppeld.

Dat decentrale overheden met een aparte bankrekening meedoen aan schatkistbankieren kent verschillende redenen. Ten eerste is het totaal aantal bankrekeningen van decentrale overheden te groot om integraal te kunnen koppelen aan de schatkist. Ten tweede staat een groot aantal decentrale overheden regelmatig rood bij de bank; door koppeling van dergelijke bankrekeningen aan de schatkist zou een roodstand bij de schatkist ontstaan; dat laatste is volgens de wet niet toegestaan. Ten derde was het de wens van decentrale overheden om hun bestaande administratieve systemen zo min mogelijk te hoeven aanpassen als gevolg van schatkistbankieren; koppelen van bestaande bankrekeningen (en daarmee het dagelijks op nul zetten van die rekeningen) zou administratief te ingrijpend zijn.

---

[1] http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2010/04/08/kabinetsreactie-onderzoek-schatkistbankieren-voor-decentrale-overheden.html

Vraag 49
Waar zijn de bedragen die horen bij mutaties in rekening-courant en deposito's (zowel kosten als baten) in tabel 6 van de beleidsdoorlichting op gebaseerd (graag per bedrag, per jaar vermelden)?

Antwoord op vraag 49
De posten toename en afname saldi in rekening-courant en deposito geven het bedrag weer dat door alle deelnemers in de schatkist wordt gestort (ontvangst voor het Rijk) of juist wordt opgenomen (uitgaven voor het Rijk).

Vraag 50 en 51
Kunt u middels een overzicht per bank aangeven welke tarieven er in rekening worden gebracht voor het aanhouden van bankrekeningen voor schatkistbankieren?

Hoe hoog waren de totale kosten voor het aanhouden van bankrekeningen voor schatkistbankieren in 2012, 2013 en 2014 voor de deelnemers (graag per jaar aangeven)?

Antwoord op vraag 50 en 51
Banken brengen aan de Staat tarieven in rekening voor het faciliteren van schatkistbankieren. Deze uitgaven worden verantwoord op artikel 11 van begrotingshoofdstuk IX. Daarnaast brengen banken deelnemers tarieven in rekening voor het aanhouden en het gebruik van hun bankrekeningen. Het is mij niet bekend welke tarieven welke bank aan welke deelnemers in rekening brengt. Het is ook niet aan mij om een dergelijk overzicht te verstrekken. Wel ben ik bekend met individuele situaties waarin deelnemers met relatief hoge kosten voor het betalingsverkeer werden geconfronteerd in relatie tot de deelname aan schatkistbankieren. In de beleidsdoorlichting (tabel 10) is gerekend met een bedrag van 100 euro per deelnemer per maand. Dit bedrag is waarschijnlijk hoger dan het werkelijke gemiddelde, maar sommige deelnemers worden mogelijk met hogere kosten geconfronteerd. Om beter inzicht te krijgen in deze kosten voor deelnemers zou hiernaar kunnen worden gevraagd in de enquête die voor 2016 gepland staat.

Vraag 52
De Minister wil de mogelijkheid verkennen om de dienstverlening aan deelnemers van schatkistbankieren op te nemen in een van de percelen betalingsverkeer zoals het Rijk die aanbesteedt. Op welke wijze zal hij dit nagaan en wanneer en op welke wijze zal de Kamer hierover geïnformeerd worden?

Antwoord op vraag 52
Bij de aanbesteding van het perceel «betalingsverkeer van het Rijk» wordt een wens opgenomen waarin de bank kan aangeven welke betaalfaciliteiten tegen welke kosten de bank bereid is aan te bieden aan een deelnemer van schatkistbankieren. Op deze manier worden banken uitgenodigd een competitief tarief te offreren.

Bij de beoordeling van de offerte wordt de score op deze wens meegenomen bij de selectie van de bank. De zwaarte van de wens wordt vooraf kenbaar gemaakt in de offerteaanvraag.
De aanbestedingsdocumenten worden officieel gepubliceerd op Tendernet en zijn openbaar. De beoordeling van offertes van de banken is niet openbaar.

Vraag 54
Hoeveel is de beschreven drempelwaarde die decentrale overheden buiten de schatkist mogen vasthouden?

Antwoord op vraag 54
De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de primaire begroting (dezelfde maatstaf die ook wordt gebruikt voor de berekening van de kasgeldlimiet). De drempel is nu gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 250.000, wat betekent dat een decentrale overheid altijd gemiddeld € 250.000 buiten de schatkist mag houden.

Vraag 57
Zijn er achterliggende onderzoeken waar de externe deskundige zijn aanbevelingen op baseert? Zo ja, welke en wat is de strekking hiervan?

Antwoord op vraag 57
Aan de heer Berndsen is een handboek Schatkistbankieren (met documentatie van het systeem) ter beschikking gesteld. Hij heeft daarnaast de opzet en werking van schatkistbankieren vergeleken met toepasselijke internationale standaarden zoals opgenomen in «Principles for financial market infrastructures», in 2012 opgesteld door Committee for Payments and Market Infrastructures (CPMI). Dit zijn de twee belangrijkste achtergrondstukken die hebben geleid tot het oordeel dat de heer Berndsen heeft gevormd en waarop hij zijn aanbevelingen heeft gebaseerd. Het oordeel is opgenomen als bijlage 5.2 van het rapport.

Vraag 58
Op welke manier geeft u uitvoering aan de drie aanbevelingen van de externe deskundige, de heer Berndsen?

Antwoord op vraag 58
Zoals ik in mijn brief heb aangegeven, zal ik de drie aanbevelingen van de heer Berndsen de komende jaren uitvoeren. Zijn aanbevelingen betreffen het uitvoeren van een integrale risicoanalyse van het schatkistbankieren, het actualiseren van documentatie van het systeem en het nastreven van een tijdiger inzicht voor de deelnemers in hun rekening-courantsaldo. Over de wijze waarop ik uitvoering geef aan deze aanbevelingen kan ik op dit moment nog geen duidelijkheid geven.